

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 30 кор
на пів року 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць 170 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш медості і віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що день крім неділь і руских святи о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. і. пл. Домбровського (Хорунчини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Руккописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані відля від порта. — Оголошенє звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 30 с. від стрічки.

Хто скористає з загального права виборчого в Угорщині?

(X) Нема вже найменшого сумніву, що справа загального тайного права виборчого в Угорщині вусунула ся на дневний порядок і вже з него не дасть ся усунути. Для самої справи се річ байдужна, чи міністерство Феєрварого має повновласть від Корони зараз по відкритю сеймової сесії 15. вересня внести відповідну предлогу в палаті, чи виступити доперва з тим окликом перед виборців, наколиб треба було розв'язати сейм на случай безплідности сесії. Се річ певна, що питанє загального права виборчого виринуло на перший плян і тепер домагають ся широкі верстви народні також входу на парламентарну видівню. Угорска опозиция, що утворила нинішню коаліцію, послугувала ся підчас останних сїчневих виборів до сейму також тим популярним окликом на великі розміри і осягнула тим способом великі успіхи, хоч нині се питанє для неї є вельми невигідне і клопотливе.

Але сего не можна заперечити, що нинішнє право виборче в Угорщині задля нерівности цензусу, нерівномірности поділу виборчих округів є справді карикатурою і відкриває широкую дорогу до виборчого перекупства і всякого надуживаня. Вправді і краї, в котрих заведено загальне тайне право виборче, стають певним доказом, що се право виборче не є загальним і непохибним ліком на виборчі надуживаня, але се також річ відома, що загальне право виборче може в дуже значній мірі занобігти виборчим надуживаням і їх обмежити. Таким способом заведенє сего права мало би важне етичне значінє. Доси бо при всяких виборах в Угорщині рпшала т. зв. виборча

техніка і наслідком того входили до сейму угорські вельможі, більші і менші власники земельмі, адвокати і т. п., але не було там заступників низших верств робучих.

Для коаліції, котра головню складає ся з наведених в горі заступників, є загальнє право виборче невигідне, позаяк причинило би ся до зломаня а бодай значного обмеженя верховлади малярских вельмож. Тим дасть ся пояснити, що одні з них прямо противні введеню загального права виборчого мовби то шкідного національним інтересам угорским (читай: малярским), а інші знов лякають угорську суспільність тим, що се право має вийти від Феєрварого, отже остерігають, щоби не дали ся заманити правительству сим придбанєм за зреченє національної коменди військової.

Тимчасом в дійсности так не є, а наскільки вже нині можна мати деякі дані до оцінки вартости і досяглости загального тайного права виборчого, то можна сказати на певно, що національні малярські інтереси не лише нічого не потерплять, але навпаки ще скріплять ся. Се буде також і з того згляду цікаве, як немалярські народности вийдуть на тім праві, а між ними і угорські Русини.

Підчас останних виборів, як ми вже при иншій нагоді недавно писали, було в Угорщині всїх виборців 970.841, з котрих на Малярів припадало 56%, на Німців (Сасів) 12—13%, на Словаків 11—12%, а решта на Сербів, Русинів і ин. Колиб заведено загальнє, тайне право виборче, тоді поставлено би услівє, що кождий виборець має бути письменний (має уміти читати і писати), а тоді збільшилоб ся число виборців (наколиб числити з укінченим 20-тим роком) на 3 мільони. З національного становища в такім случаю зложилиб ся обставини ще корисніші для Малярів, бо число

малярских виборців з 56% зросло би на 61—62%, позаяк між Малярями як найменше анальфабетів. Німці зискалиб замість 11—12 тепер 14%, але зате зменшилоб ся число виборців у Словаків з 11—12% лише на 11%, а у Волохів з 11% на 7%. Колиб би допущено до права виборчого доперва з укінченим 24-тим роком жита, як се є в Австрії, тоді число виборців виносило би лише 1¹/₂ мільона, а пропорция остала би менше більше та сама, але з перевагою малярскою. Із сего видно ясно, що малярске живло не втратило би нічого на впливі, навпаки навіть зискало би, а немалярські народности не мають чого тішити ся тим новим придбанєм, наколиб оно вийшло в жите, хиба ддятого, що зломилоб ся переогодом верховладу малярских вельмож

Оружний розем.

Мир станув в імя гуманітарних засад покінченя страшного розливу крови, коли вже більше менше ціль війни осягнена. Тож спеціально по довершеню згоди в Портсмуті, повинен був зараз таки наступити оружний розем в Манджурії. Однак Японці є надто осторожні, щоби в повнім оруженю не чекали аж до тої хвилі, коли мировий трактат стане формально підписаний і оголошений. Се наступить може аж за місяць, від хвилі, коли оба правительства ратифікують портсмутські услівя. До того часу обі величезні армії, готові кождої хвилі до дальшого веденя війни, будуть стояти против себе, а колиб зайшли які небудь обставини, унеможливяючі остаточне затверженє мира, они кинуть ся на себе зі здвоною силою. Однак до такої евентуальности не прийде напевно, а як англійські дневники доносять, Ояма і Леневиц самі порозуміли ся на власну руку в справі занеханя неприятельских кроків, так що обі армії не по-

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевиц і його творчість.

(Дальше).

І дійсно беруть ся Русини до роботи. Закладають передівєм товариство «Рада народна руска», «котра, порозумївваючись съ народомъ, его заступати, надъ его потребами промышляти и надъ его свободами чувати буде.»¹⁾ А яко програму діяльности ставить собі тая Рада ось такі точки:

а) Первымъ заданьемъ нашимъ буде заховати вѣру и поставити на рѳвни обрядокъ нашъ и права Церкви и Священникѳвъ нашихъ съ правами другихъ обрядкѳвъ.

б) Розвивати и взносити народнѳсть нашу во всѳхъ еи частехъ: выдосконаленьемъ языка нашого, запровадженьемъ его въ школахъ..... и усильнымъ стараньемъ впровадити и на рѳвни поставити языкъ нашъ зъ инвыми въ урядахъ публичныхъ...

в) Будемъ... права наши ѳдъ всякою напасти и оскорбленя стале и силне хоронити.»²⁾

А дороги, якими повинні добувати ся усі ті права, мають бути спокійні та легальні. «Мир вам, братя!» — отсей клич находимо часто на

стовицях «Зорі». — Супроти заворушень 1848. року, коли кругом Русинів усьо кипіло, стали вони безраді та залякані. Вони бачили тільки одно; що їх народови було до тепер дуже зле, але кого винити за тоє зло, того вони не знали. Найближшим і безпосередним елементом, який виступав ворожо проти них, були Поляки — отже на них скинули вони тепер велику частину вини їх невідрадного положення.

І ддятого ледви чи не у кождому числі «Зорі» находимо полеміку з Поляками, а з неї віє місцями глибока, давно накіпїла ненависть до того народу. Поляки причиною усьей недолї руського народу, а правительство добре і хоче Русинам добра. Бо ось цїсар дав конституцію, а там запевняєть ся виразно, що і Русини будуть могли користати із своїх прав — чогож вимагати більше? Усьякі забори, що перепиняли свободному розвоєви руського народу, усунені — тепер тільки до діла, щоби не заспати доброї хвилі та не дати ся випередити другим. До діла — але як? Чи так, як многі инші народи, що добивали ся силою пошанованя себе? Хорони Господи! Мир вам, братя! «Встаньте, але не до звады и незгоды! но двигнѳмъ ся разомъ, щоби поднѳсти народнѳсть нашу и забезпечити дані намъ свободы.»³⁾ Мир і згода — отсе дороги, якими по думці тодішних Русинів можна

переломити останні забори. І вони були певні, що ось-ось переломлять їх.

Ідучи за такими кличами, підносять «Зоря галицка» руську народність та руську мову, поміщує всякі меморіяли зглядом тих точок, визнає Русинів, щоби обстоювали за свої права, але заразом накликає їх раз в раз до спокою. В тім згляді цікава «Пересторога» зараз у першому числі «Зорі»: «Оуважайми васъ еще теперъ чинимъ, що суть такіи люди, котри и оустне и письмами васъ зъ доброи дороги хотять зводити и противъ правамъ и оурядамъ крайовымъ и ихъ розпорядженямъ ѳдбурюють. Коли хочете Цѳсареви вѳрнѳсть заховати, то и оурядѳвъ ѳдъ Него поставленыхъ слухати повиннисте, бо внакше ладу и добра въ краю не буде; перестерѳгазмо васъ протѳе, абысте такыхъ не слухали, котри бы Васъ ѳдъ послушенства оурядамъ винного ѳдводили, и ихъ письмамъ, письмамъ, хотъ въ рускомъ языкѳ написанымъ, невѳрили.»⁴⁾ А на вість про заколоти в Відні шле «Руский народный соборъ во Львовѳ» в імя руського галицького народу до цїсаря процес против сих заворушень, а в тім протесті говорить ся, що «Русини Галицки зъ жалемъ и обуреньемъ ѳдобрала вѳдомѳсть, що въ найновшѳмъ часѳ зайшли въ Вѳдні жалостныи выпадки.»⁵⁾

требують вже бояти ся воєнних трудів, а тільки мусять зносити ще страшну негоду дощової пори в Манджурії, та небезпечність таборних недуг.

До головної російської кватири надійшла офіційна відомість про покінчене переговорів і усталене мира дня 1. с. м. і то через власноручну телеграму царя до Лєнєвича. Характеристичною прикметою сеї телеграми є, що попри похвали армії, цар оправдує ся в їй перед армією з того, що пристав на мир.

„Моя повна посвята, дорога мені армія — звучить телеграма — здержала напір переважуючого чисельно ворога в Манджурії. Крок за кроком через 19 місяців відшпирала єго похід. Під Вашим проводом зміцнена новим напливом військ з Росії є она тепер численнішою і сильнішою, чим колинебудь передтим, готовою не тільки відперти неприятели, але також виконати нагальний атак. Я і ціла Росія віримо в силу моєї повної хвали армії, в єї готовість до посвяти на пожиток вітчизни, але обовязок моєї совісти, обовязок опіки над повіреним мені від Бога народом наказує мені не виставляти на нову пробу хоробрости і бодрого серця моїх дорогих Росіянів і не наражувати на кроваву грозу війни, щоби задержати половину віддаленого острова, який відступила нам Японія в 1875. р. Зі згляду на зобовязання, прийняті в справі сего острова Японією, я прийняв услівя мира. — Російські війська виявили многократно підчас завязаних битв хоробрість і посвяту. Прошу представити зміст сеї моєї телеграми моїй дорогій армії, нехай она знає, що я і Росія оцінюємо належно єї жертви, які понесла в сій тяжкій війні“.

На кого черга?

Вже давно-давно не було такого року, що минув би зовсім без т. з. огіркового сезону, де то політичні газети мусять писати хіба про морських мужів, або самі редактори витягають предовгі вузкі здогадів, комбінацій та припущень — оправданих хіба їх власною фантазією на поли міжнародної політики. Сей рік належав до виїскових. Факт гонив за фактом наводгови, а перед нашими очима рішались судьби народів. Дневники не були ніколи в клопоті, а зовсім жадна на сензацію публіка мала часто несподівані емоції. Російско-япаньска війна зі своїми потрясаючими епізодами, революційний і реформаційний рух в Росії, німецко-французска ривалізація в Марокко, шведско-норвєський розвід, атентат в Царгороді, а вкінці найближше нас обходяче угорське пересилєне — се правдивий калейдоскоп неспокойного, переломового часу.

Та нараз все те немов устало після заключєня мира в Портсмут, пропали сензації знд Харбана, та з Владивостока. Парлямент

Спокій, — але щож робити супроти того, що наш нарід гнетуть найочевидніше? На се не могли преці руські політики 1848. р. замкнути очий. Раз по раз появляють ся у Зорі дописи та статі, у котрих автори жалують ся, що всюди переслідують Русинів, а священникам, що обстають за руським народом, грозять навіть смертю. — Супроти сього подаєть ся заєдно одна-одинокка рада: заховати вірність цїсарєви, котрий зробив нам тільки добра, заховати спокій. «Виразне всѣхъ Русинѣвъ просимо, абы въ поводу тыхъ пустыхъ грозьбъ въ серцю жадной земсты не живили, а своєю вишнѣстью въ зглядѣ моральномъ показали»⁶⁾. Що найбільше, «абысьмо смѣлымъ и острымъ словомъ скартали тыхъ, що насъ зачєпають и со безсоромнымъ лицемъ пострахъ на насъ выдаютъ»⁷⁾. Тільки раз, в одной дописи із Перемишля вириваєть ся дописуватєлевия щось немов грозьба: «але невинна кровь наша не оужизнить руской землѣ для ворогѣвъ, єво имъ зродить неугасимую ненависть и выдать срогихъ мстителѣвъ».

По дощи — земля грибы родить

По крови — Богданѣвъ выводитъ»⁸⁾.

Але таких «революційних» відзвівів серед тодішньої руської суєспільности було не багато.

Так отже політичне становище пересїчного

еще не радять і нігде не заносить ся на якісь важніші події — немов би почали ся доперва тепер фєрії в політичнїм сьвітї. Счудованї тим ваглим спокоєм дневникарі, оглядають ся до довкола і питають: на кого тепер черга? хто стане предметом загальної сьвітової уваги і подаєть материялу до дневникарских вісток та толків? І ті запобігливі редактори прийшли до пересьвідченя, що наша Австро-Угорщина стане небавом осередком загального заїнтересованя, а се на ось якій підставі:

Як звісно, вже дня 15. верєсня наступить отворєне угорського сойму, а доселї пересилєне не тільки не стало полагодженє, але ще і заострило ся та майже щодєнь приймає грізніші розміри. Безчинний опір громад і мунїципїй в нескликуваню рекрута і невідбираню податку, дійшло так далеко, що правительство видїло ся спонуканым презентїйну службу резервієтїв відложити аж на 1906. рік, а свої видатки ограничити до як найконецнїйших.

Однак єще більша небезпечність лежить в тїм, що зараз при отворєню сойму обї сторони виступлять против себе з найостріїшими средствами поборюваня, коли до того часу не наступить компромїс, на що однакѣ є мало надїї. Барон Феєрварї має намір виступити з трєма велими популярними предложениями, яких вістрє звервєне прямио против шовїністичної угорської аристокрації, в якій руках спочиває на Угорщинї цїлий політичний вплив і сила народу. Програма правительства обнимає: унрацильненє і підвишенє платнї правительственних урядників, заведенє загального права голосованя і нової податкової системи з численними пільгами для широких верєтєв населєня. Натомїєть опозиційна коалїція, ухваливши вже раз теперїшнєму правительству вотум невовїря, уважає єго нєлєгалїним і має намір зараз на першїм засїданю поставити міністрів в стан обжалованя.

При теперїшнїм складї угорської палати соймової тяжко припустити, щоби бар. Феєрварю удало ся перевести правительственнї проєкти, тож замієть дати судити себе соймови, він знов єго відрочить, а висше згаданї проєкти буде старав ся перевести позапарляментарно способом октройованя законів і державного примусу. Та тоді і коалїція не поперестанє на безчиннїй опозиції, а посуєє ся до чинного опору. Се значило би вибух революції на Угорщинї, а тоді се відчула би і наша половина монархїї.

Та вже і без тої крайної євєнтуальности повстає чимало клопотів для дуалїстичної господарки. А іменно сиїльне правительство не має під добу лєгалїно ухвалєного бюджету, а то тому, що угорський сойм не вибрав делегатів і не вибере їх очевидно д. 15. верєсня. Се лучає ся першїй раз за ієтовнаня дуалїзму і влаєтиво нема лєгалїного сєєдєства заради тому ненормальвому станови. Сиїльним міністрам, отже міністрѣм заграничнїх справ, міністрѣм війни

галицького Русина 1848. р. даєть ся звести до отєих головних клиців: вірність Церкві та обрядови, лєяльнїєть зглядом цїсаря та урядів, почуттє єднѣєти з Україною, накликуванє до обєтовнаня прав рїдної мови в границях миру та згоди, а при тїм інстинктовна ненависть до Полькїв.

Що спричинило таке улаштованє політичнїх поглядів тодішнїх Русинів, поглядів, що вкорєнили ся так глибоко в нашу суєспільнїєть, сєго не беремо ся тепер рїшати — нам досить на сконєтантованю факту.

(Дальше буде).

¹⁾ Ibid стор. 1.

²⁾ Ibid стор. 2.

³⁾ Ibid.

⁴⁾ Ibid стор. 6. Годить ся при тїм замїтити, що тає лєяльнїєть була зі всїм оправдана, — з нею було Русинам тоді не зле. Преці тільки за дїя того двигнуло їх австрїєське правительство до чинника, що мїг вплинути на судьбу Галичини, колиб був мав силу і опору в суєспільности.

⁵⁾ Ibid стор. 15. ч. 4.

⁶⁾ Ibid стор. 21.

⁷⁾ Ibid.

⁸⁾ Ibid.

і міністрѣм спїльнїх фїнансїв не вїльно би робити видатків ані на дипломатичну службу, ані на військо та маринарку, а обѣм міністрам фїнансїв угорському і австрїєському вже нїяк не вїльно виплачувати потрібнїх на се сум. З тої ситуації уряджево в Іплю, як голосить, вибрати в сєй спѣсїб, що бар. Феєрварї на власну вїдвїчальнїєть виплатить принадаючу на Угорщину квѣту з єї правительственнїх кас, а австрїєське правительство має узискати від парляменту «уповажненє» до виплаченя припадаючої на Австрїю квѣти, аж до ухвалєня лєгалїного, спїльного бюджету делегациями.

Як бачимо, се все є рациональнї спѣсїби і як найліпше задуманї задля поладженя роздору в державї, однак легко они не дадуть перевести ся «супроти завязаного упору угорских шовїнієтїв що до заведеня угорської команди, тож справдї задля тих кількадесят нїмецких слів може тепер прийти черга на Австрїю стати позорїєцем для сьвіта».

Конець Мадяризму.

Пересилєне на Угорщинї вїдєє передовсїм на користь немадярским народам сєї країни, де шовїнієтичнї мадярони давали були кождий прояв національного житя инших народностїй, перевиспаючих своїм числом кількамїліонову оазу серед славянських та романських племен. Загальне голосованє перемїнить зовсїм склад угорського сойму і уможливить до него приступ Хорватам, Словакам, Русинам та Румунам, які до тепер мали там залєдвї кількох. А загальне голосованє настане там неминуєчо, бо наміренїй в тїм напрямї проєкт правительства підвиряють єнергїчно силєви в Угорщинї социалїєти, ставлячи на своїх вїчах постулат до опозиційної коалїції, щоби свої вїєсковї домаганя занєхала, а приступила до виборчої реформи в напрямї, заїніціонованїм правительством. Щоби уєзвладнити напір социалїєтїв з одной сторони а з другої, щоби вїдєрти оруже з рук правительства, на вчєратнїм засїданю виконуючого комїтєту коалїції п. Вашонї поставив внесєнє, аби хтєсь з членів коалїції вїєс готовий проєкт дотично загального виборчого права, або щоби сойм вибрав комїєсію, яка би на підєставї зажаданїх дат від міністра внутрїшнїх справ предложила проєкт виборчої реформи, опєртої на загальнїм правї голосованя. Над сїм проєктом мусїли би розпочати ся наради як найскорше, щоби запобїчи сєму, аби правительство не надужило загального права голосованя до своїх тактичнїх цїлий. Банфї заявив, що на се внесєнє годить ся вповнї і що нинї на засїданю комїтєту, кермуючою коалїцаєю, порушить єю справу. Колиб комїтєт повзав відмовну ухвалу, то він на засїданю сойму дня 15. верєсня предложить в польськїй палатї внесєнє, заїніціованє Вашонїм. Отже сїяк чи так, а всеє складаєє ся на те, що загальне право голосованя стане заведенє в Угорщинї з неєвїчайнїм успїхом і вже в слїдуєчїй палатї сойму зберуть ся послї, вибранї на єго підєставї.

Супротив сєї ситуації не остають безчиннїя і дїячі угнетєнїх немадярских народів, а то тим більше, що саме правительство підвиряєє їх змаганя, бо в єго намірї лежить націоналізація угорського сойму. В цїлїм краю скликують ся тепер збори Хорватів, Словаків, Румунів, для яких малїй, але дїяльнїй соймовий клуб націоналієтїв приготувив ось які рєзольуції:

1) Маємо глибоке пересьвідченє, що влаєтства причина теперїшного пересилєня лежить не в вїєскових квєстїях, але в загальнїх нездорових вїдносинах. Чїєстим припадком є, що пересилєнє проявилѣ ся якраз при вїєсковїй справї. Дїєсно причиною пересилєня є положєнє, вїтворєнє основними законами з р. 1867 і сєй політичнїй напрям, який запєвнїти мав виключнє панованєє тільки одной расї. Угорскїє стороннїєтва р. 1867 відступили від богато первїєснїх жадань, а в заміну за се одєржали можнїєть давлєня всїх инних народностїй. Угорщина ослабила сама себе, заключуючи угоду против більшости свого населєня. Поправа правнѣ-державного положєня може наступити тільки через наданє на-

родам свободи, бо шовіністичний напрям нашої політики в протязі 38-літнього часу завів нашу вітчизну у фатальне положення. Нині ситуація стала така трудна, що даліше придержуване шовіністичного напрямку грозить катастрофою. Тому жадаємо, щоби національну квестію розв'язати на підставі справедливості і рівноправності, щоби ми, свободні від внутрішніх крамол, спільно працювали над розв'язкою всіх нерозв'язаних до тепер питань.

2) Протестуємо против наміреного заведення угорського язика в полках в цілі мадяризації вояків.

3) Осуджуємо правительство, яке своїми розпорядженнями змагає до мадяризації цілого шкільництва і яке проєктує новий виборчий закон, містячий в собі ще більше покривдження народностей.

4) Тому хотім не можемо підпирати ані коаліції (!), ані правительства, уважаємо своїм обов'язком в першій точці свої резолюції зазначити становишко, яке єдино і радикально може усунути теперішнє пересилення. Заявляємо, що незломно будемо боронити сего становишка і плекаємо надію, що угорський наріз з власних рядів висуне на чолі таких патріотів, що зуміють пізнати правдиві інтереси вітчизни і з нами, а не против нас будуть працювати для щасливої будуччини.

Загальний і обережний тон резолюцій доказує тільки, в яким труднім положенню знаходяться на Угорщині всі немадярські народи.

ВІД АДМІНІСТРАЦІ. При зміні місяця просямо наших Вп. Передплатників о скорі відновленні передплати, зглядно о вирівнанні залеглостий та о присьднуванні нам нових передплатників.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Евтиха сьмучко; римо-кат.: Захарій прор. — В четвер: руско-кат.: Тита, Вартоломея; римо-кат.: Регіна діви.

— **Руска гімназія в Станиславові** має в I класі 145 учеників. Таке поважне число учеників в I кл. мимо того, що вступні іспити відбувалися лише в однім речинці, по фєрїях, доказує, як велика була потреба рускої гімназії в Станиславові. До нової гімназії приділено кращі сили учительські, тому можна надіятися, що родичі будуть вдоволені вступом в науки своїх синів учеників. Торжественне отворення нової гімназії має відбутися дня 4 жовтня с. р. в присутності намісника і кравого маршалка.

— **З това „Достави“ в Станиславові** одержуємо до поміщення отсей комунікат: Дім торговельно-промисловий „Достави“ товариство зареєстроване з обмеженою порукою в Станиславові повідомляє отсам, що вже отворено відділ виробу і продажу церковних річий. Запевнивши собі в кожній дотичній галузі рутинованих і фахових робітників, товариство може достарчити всякий товар, який входить в обсяг церковної утвори в як найліпшим викінченню і з як найліпшого матеріялу. Не виходимо на зиск, а хочемо достарчити нашим церквам товару солідного і чо дешевій ціні. А що найважніше: хочемо, щоби чистий зиск не потрапив в карманах одинач, та не ішов на помножуване сили ворогів нашої церкви св. та нашого народа, але щоби вназад вертав до тих, що єго зложили с. в. на церкви в такій формі, яку найближші загальні збори за відповідну узнають. Всечесні ОО. Духовні і Ви настоятелі Чесних Брацтв та причтів церковних! Просимо тямити, що від шнішого дня не можете купувати утвори церковної нігде инше, як лиш в станиславівській Доставі. Сего вимагає від Вас народна честь і солідарність. Ми же підписані ручимо нашою честію, що довіря Вашого не заведемо, а достарчимо товар ліпший і дешевий як де инде. Родимці! щоби ми відповіли нашої задачі, потребуємо членів — не десятки але тисячі. Удїл виносить 10 К, виписове 1 К. Локаль товариства: Станиславів, ул. 3. мая ч. 4. — За Дирекцію: о. Єр. Барши, о. Мих. Бровко, С. Гайдима.

— **В Яворові** відбуде ся в сали „Сокола“ дня 10. с. м. в неділю концерт академіків під директурою п. Т. Пасічницького. Про се повідомляє ся публіку місцеву і доохресну. Програму подасть ся в сім тижні. Всі панове співаки звольте приїхати день перед концертом с. є 9. вересня на генеральну пробу і зголосять ся до чи-

тальні „Просьвіти“, де будуть подані близші інформації.

— **В концессионованій школі музичній п. Олени Прокеш** у Львові при ул. Сякстускій ч. 62. отворено висіший курс гри на фортепяні, котрий буде вести п. Гонората Прокеш, учениця проф. Лешетицького у Відні. Вписи відбувають ся щоденно від 4. до 6. год.

— **Личні вісти.** Начальний директор почт і телеграфів Іван Любич-Сеферович виїхав на чотириденну відпустку. Управу галицької дирекції почт і телеграфів обняв ц. к. старший радник почтовий, Людвик Пікор.

— **Іменованя.** Цсар іменував надав професора пасторального богословія кс. д. ра Альойзія Жугана, звичайним професором того предмету на львівськїм університеті. — Міністер рільництва іменував комісарів лісової инспекції II клася: Константина Гукевича, Роберта Вільчка, Оттокара Мічку і Михайла Рудинського комісарями лісництва I клася.

— **Пожарний „Сокол“ в Нежухові,** стрийського повіта, засновано на статуті львівського „Сокола“. Намісництво вже затвердило статут.

— **З нагоди заключеня мира.** Wiener Allg. Ztg. запевняє, що з доброго жерела дізнає ся, що цсар Франц Йосиф на вість про заключення японсько-російського мира мав сказати: „Мир імовірно не остане без впливу на угорське пересилення. Що було можливе між Росією а Японією, не буде хіба ту неможливе. Угорська коаліція повинна взяти собі примір з Японії, що найкрасшою прикметою чоловіка є уміренність“.

— **З перемискої пархії** Завідательства одержали оо.: Фил. Байко в Хмелі, Юрий Кміт в Баранчичах, Мих. Тєсля в Крукевичах, Володимир Гойдиш в Радружї, Миросл. Усцький в Михалевичах (комарниського дек.), Андр. Пшемюрський в Тарнаві. — Сотрудництва дістали оо.: Мих. Журавецкий (з правом управи) в Бориславі, Павло Гаранжа в Гійчи. — Презенти одержали оо.: Мих. Феник на Ялин, Онис. Саламон на Пили, Стеф. Козбур на Царивське. — До канон. інституції на Макову вівзаний о. Петро Гумовський. — Канон. інституцію дістали оо.: Мих. Косовоцький на Барич, Омелян Білянський на Германовичі, Кир. Коцоловський на Тіляву, Константин Полянський на Добру шлях, Григ. Каровець на Пристань, Іван Шевчик на Лїнну мел, Іл. Венгрінович на Явірник. — Продовжена дотация для сотрудників в Рожджалові, Опаци і Яблїнці нижній.

— **З залїзниць.** Сим повідомляє ся, що попри пристанок особовий Рєсна польська, положений при шляху залїзниць льокальної Львів-Клепарів-Яворів і отворений доси для руху особового і пакунокового лише для поїздів тойж залїзниць, отвірає ся з днем 5. вересня с. р. пристанок той самої назви так ж для руху особового і пакунокового поїздів особових залїзниць Львів-Бєлзець (Томашів). Білети їзди продавати буде кондуктор при поїзді, а експедиція пакунків відбуватись буде за оплатою належитости в станції відібраючий. Час відїзду і приїзду поїздів затримуючих ся в згаданім пристанку оголошені сьуть в розкладах їзди з дня 1. мая с. р.

— **Друкарський чертик** зробив нам «фігляр» у вчєрашнім числі «Руслана». З причини нерівномірного закінюваня зложеної «форми» на машині пересунуло ся по кільку крайних букв о одну стрічку низше в 24-ох стрічках 3. стовпця на 3. сторони, з гори, через що вплишли дивоглядні слова і зміст статейки став в тім місци почасті незрозумілий.

— **Дрібні вісти.** В окружнім суді в Самборі відбуде ся дня 28. с. м. ліїтация дїбр Турка н. Стр. Оціночна квота виносить 203.397.87 К. — Добра Корєв коло Лєшнева в брїдєскім повіті купив п. Фридрих Шмїдт, властитель Бродів, за 1.400.000 К. — Конс. Конгрєср. доносить, що до державного бюджету на 1906. р. вставлено позицію на отвореня чєскої рільничої академії в Празі. — Радник двора Габерле, заступник директора почт у Львові, став іменованій директором почт в Сєраєві. — Кн. Йосиф Сєніга, ученик VII. кл. реальної школи, по повороті з Олєшиць до Львова чистив револьвер, але забув виїмати один патрон, який вистрїлив і тяжко ранив молодого князя. — Вчєра застрїлив ся в однім з першорядних готєлів у Львові 26-літній Йосєф Жєребецький, слухач львівського університету, який був касєєром «Краму товарижества школя людоєв». Причини самоубийства не знати, але можна догадувати ся.

Всячина.

— **Осінь.** Послїдня затьма сонця принесла нам якимсь сьутіком атмосферичних обставин справдішню осїнь. Від того дня на дворі похолодїло, дощі падають що години, а зимний вітер подуває часом з такою силою, що відносить ся в ражїне бурі. Така воєка і холодна пора мимо визираючого хвїлями сонця зпоза хмар, виливає лихо на людєкий організм і робить єго менше відпорним проти всякого рода хоробових бацїлїв. Половина Львова вже закатарена, а решті грозить та сама доля, коли авра не змінить ся.

— **А все через Угорщину.** Як ми вчєра доносили не буде сеї осєни контрольных зборів у війську в цілій Австро-Угорщині, бо на Угорщині могло би при тій нагоді прийти до каридостойних переступств військових параграфів, чоєго собі власти не бажають. З тої самої причини не будуть сєго року в осєни покликати новобранців запасових резервїстів до 8-тижневих вправ. Дотичні розпорядженя видали намісництва староствам до оголошеня. Сї вправи відложено на весну 1906. року; в тій порі, як звїсно, є більше праці в полі, тому не один з резервїстів радїйше відвєдв би ті вправи в жовтні і падолисті.

— **Крєвові манєври.** Рїк рїчно відбувають ся військові манєври а на них не бракне дуже прикрих моментів. Окруженє, сєред якого пробуєє жовїр, гук пальби карабїнів і гармат, іржанє конїй, військова музика і команда все те вїтворює у них настрїй дїєсно военній. Забувають, що їм треба тільки удавати і таки дїєсно бїють і рїжуть, як на війні, вважаючи себе звільнєними від V. заповїдї: «не убий», обовязкової для неоружєних смєртників. Оттакїй крївавїй атак виконали недавно під Сєнне два полки гєскої кавалєрїї на кїнницю баварську. Пїсля «Frankf. Ztg.» розтратовано штаб гєскої брїгади і богато жовїрїв їз 23. полку драгонїв. Один баварський улан пробив дїтий коня команданта брїгади, Вальєнфєльса. Також поранєно важко коня підполковника Бєрмута, а сам в-н, падуци з коня, зломив ногу. Богато жовїрїв потерїли важкі і лекшї потовчєня.

— **Короткі правила домашнього вихованя.** На рускїм жїночїм вічу в Америкї реферувала п. Степшєвич про домашнє вихованє уложила ось такі правила для виховатєлів і родичїв: 1) плекати у малєнької дїтвори любов Бога і родичїв; 2) заціпляти у молодїжи любов правди і дружих подібних чєснот (особливо словности); 3) вироблювати у дїтий замилуванє до чистоти, ладу і порядку; 4) уважати на відповіднє товариство і окруженє; 5) призвичаювати дїтвору до беззглядного послушенства; 6) приучувати дїтвору до оцадноости; 7) вироблювати у дїтий замилуванє до праці, просьвіти і тверезости; 8) приучувати дїтвору до пошанюваня чужої власности; 9) уєувати дїтвору з помїж осіб старших (підчас нарад, мїтїнгїв); 10) не тягати дїтий по весїлях, хрєстїнах і инших принагідних забавах; 11) не допускати недоростків до жадних фамїлійних нарад і тайн; 12) не давати дїтям соблазни і злого примїру, та всякі домашні непорозумїня і колотнєчі (коли они конєчні) полагоджувати між собою в чотири очї; 13) примїнювати нагороди і карї до природної вчачї дїтїни.

— **Істория масла.** Початок масла є справді незвїсний, здаєть ся однак, що сягає найдавнїших часїв. В бїблїї находимо першу згадку про масло, де Авраам гостить маслом і молоком трєх ангєлїв, котрі єму звїщають народнє сїна. Відтак пророк Ізаїя говорить про Давїдєвоє сїна, що буде їсти масло і мїд, а далшє говорить: так много буде вїн мати молодих корєв, що буде їсти масло. З того всєго можна вносїти, що вже в найдавнїших часях звали Жїди в Палєстинї масло і сметану. Сьвятї книжки Індїв, котрі написано на 1500 лїт перед Хрєстом, також згадують про масло, котрого уживали до рїжних рєлігїйних церемонїй. З того можна вносїти, що вже пранарїд Арїїдї, від котрих походять всї народи європейскї, також знав найважнїшїї приправи з молока, отже і масло. Уживанє масла при жертвах, здаєть ся не розповєодило ся зі сходу на захід, бо старанї писатєлї Гомер, Еврїпїд, Теокрит і много других грєцких писатєлїв, справді дуже часто згадують про молоко і сир, але нїколи не згадують про масло. Так само Арїстотєль в своїй історїї звїрїять згадує про многі приправи з молока, але нї одним словом не згадує про масло. Також Римляни здаєть ся, перєняли масло від Герман. Пліній говорить, що масло єе найкраснїша їда у варвар, сєбто у Герман. Дивним є се, що Римляни і Іспандї також в пізнїйших часях не уживали масла до поживи, лиш як лікарство до рани. Уживанє масла, яке оно було у Арїїдїв, тає саме було і у Герман і Славян і Кєлтїв. В перших віках хрєстїянської церкви як каже Клементїй в Александрїї, уживано масла замїсть оливи в лямпочках на прєстолах. Звичай сєй в Абїссїнї удержав ся єще на довгї часї. В році 1641 голїндський учєняй Мартин Шокїєс написав книжку про масло. На початку сєй книжки згадав початок назви, у котрих народїв уживано масла і до чоєго. Він пише, що мало є поживна страва, є добрий лїк на рани, добре ним чистити зуби. В році 1491 папа римський Інокєнтїй VIII. видав розпорядженє, що в часї посту не вільно їсти масла лиш з позволенєм духовної власти. Духовнї власти позваляли їсти масло лиш тим людям, котрі причїняли ся до прикрашеня церков їтд. В теперїшнї часи найбїльшє масла на цілій сьвіт продукує Данїя.

— **Родимці!** Памятайте про бурсу „Шкільної Помочи“ в Сьятинї, яка удержує убогих учеників реальної школи.

Телеграми

з дня 5. вересня 1905.

Відень. Slav. Korresp. доносить, що президент міністрів бар. Гавч мав нині довшу конференцію з головою молодоческого клубу, д-ром Пацаком.

Портсмут. Бюро Райтера доносить, що нині по полудни підпишуть обі сторони мировий договір.

Відень. N. fr. Presse доносить з Петербурга що адмірал Небогатов доїде своїй родині, що не поверне з японської неволі до Росії, але осяде за границею. Небогатов боїть ся кари, на яку би его без сумніву засуджено.

Петербург. Перський шах приїхав до царя в гостину і замешкав в Петергофі. Вчора відбув ся в его честь двірський обід, на яким цар вніс тоаст в честь шаха, а шах відповів на него дуже сердечно.

Перський шах конферував з Лямбсдорфом. Між Росією а Перзією має прийти до якогось договору.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

о цінах збіжжя і продуктів у Львові від 27. серпня до 2 вересня 1905:

	за 50 клг.
Пшениця	8:00—8:10 К
Жито	6:00—6:15 К
Ячмінь броварняний	5:80—6:20 К
Ячмінь на пашу	5:50—5:75 К
Овес	5:85—6:15 К
Горох до вареня	8:25—9:50 К
Горох на пашу	6:50—6:75 К
Ковюшина червона	52:50—58:75 К
Ковюшина біла	52:50—63:00 К
Ріпак зимовий	10:50—10:75 К
Насінє льняне	9:60—9:85 К
Насінє конопл.	8:25—8:50 К
Хміль	57:50—62:50 К

В музичній бібліотеці п. з.

„ТОРБАН“

вийшли уже слідуєчі твори:

ч.	Автор	Заголовок твору	Ціна
			К с
—	Ярославенко	1-ий Народний марш на форт	1 —
1.	Ярославенко	Любощі, вальці на фортепьяно	1 50
2.	Ярославенко	Співанки для шк. нар. Ч. I.	— 50
3.	Лопатинський	Не жартуй, мазурка на форт.	— 70
4.	Вербицький	Ще не вмерла, гимн на форт.	1 —

Видає і висилає:

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ
Львів, Вроновська 8.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. вересня 1905.

Нова сензаційна

програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці **High-Life** представлено. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білетом на фотелі, ложі і рядні крісла можна їхати даром на представлення омнібусами Кольбосою, які ждуть коло Віденської Каварні.

Лев Лопатинський.

ЯБЛОЧНИКАР

комедия в 1 акті, опрацьована після німецького.

Ціна 40 сот.

Набути можна в Ставропільській книгарні у Львові.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вкладки до опроче тованя на 4 проц. оплачує за вкладчиків податок рентовий; для ошадження коштів послілки можна прислати гроші чеками Швабці поштової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жаданє звертає ся вкладку кождого часу, навіть без виводження (за есконтом).

ПОЗИЧКИ уділяє «Дністер» своїм членам на 6 проц. свлату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 літ; при 30 ратах 1/2-річних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотечки або доброї поруки.

На парцеляцію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до «Дністра».

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в «Дністрі».

Чистий зиск розділяє ся межі членів яко дивіденди від уділів і на добродійні ціли. — Дотепер уділів «Дністер» на церкви, бурси, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. «Дністер» 31/12 1904

Вкладки:	1,783,673 К.
Удїли членів:	133,117 К.
Ф. резервовий і ин.:	26,576 К.
Позички уділені:	1,616,402 К.
Цінні папери:	123,627 К.
Львоваці:	169,456 К.
На рах. біжучим:	81,938 К.

Всі календарі і часописи можна набувати в «Сокільськїм Базарі».

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перешованя папери картони і дав на них застави.

Крім того, закладає по добібно як в інституті, а також т. зв.

СКОРІЙ ШЕВКОВІ (Sole Deposits)

За оплатою 70 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталеній касі папірній сховок до виключного ужитку і під вказним ключем, де безпечно і дискретно перешовувати може своє майно або важні документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідніший зарядження. Приспisi дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовий.

Мумки і паперці **CORIJ** можна набувати в «Сокільськїм Базарі» у Львові і у всіх торговлях вкраю.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс, Потуттор, Керезмезе, Чорткова
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуша, Делятина (чер. Коломню 1/6—3/4 вкл. в нед. і свята), Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятина,
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуша	7:30	до Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги,
8:05	з Станиславова, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Освєнцима
8:15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова, Івонича, Н. Санча,
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуша, Потуттор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина, Заліщик
10:05	з Коломні, Жидачева, Потуттор, Керезмезе	11:10	до Белая, Сокала, Любачева
10:30	з Рашева, Лавочного, Калуша, Любачева	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинь, Чорткова, Заліщик, Гусятина
11:45	з Ярославла, Стрия, Борислава	2:40	посп. Іцкан, Потуттор, Калуша, Чорткова, Керезмезе
11:55	з Підволочиск, Гусятина, Копичинь, Козови	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	2:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуша
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуша, Заліщик, Кіц	4:10	до Рашева, Любачева, Хирова
1:50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичинь, Козови	5:50	до Коломні, Жидачева, Керезмезе (1/6—3/4)
3:45	з Стрия, Тухалі (1/6—3/4), Сколього (1/6—3/4)	5:58	до Яворова
4:32	з Яворова	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуша
5:00	з Сокала, Белая, Любачева	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги,
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	7:50	до Рави рускої
5:45	з Іцкан, Жидачова, Калуша, Новоселці	8:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	10:05	до Веремішля (1/6—3/4 вкл.), Хирова, Івонича
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потуттор, Керезмезе	10:40	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сузачи
9:50	з Самбора, Хирова, Сянока, Ясла	10:55	до Самбора, Хирова, Закопаного
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинь, Заліщик, Скали, Іваня п. пустого, Гусятина	11:05	до Підволочиск
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуша, Борислава,	11:10	Іваня п. Скали, Гусятина, Потуттор
12:20	посп. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	12:45	до Стрия, Дрогобича, Борислава
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги на дворець „Підзамче“	2:51	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
7:00	з Підволочиск, Одеси, Бродів, Копичинь	4:15	посп. до Іцкан, Керезмезе (від 1/6—3/4), Калуша
7:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,		до Кракова, Відня, Вроцлава, Берліна, Праги,
7:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Заліщик, Потуттор, Іваня п. пустого, Скали, Гусятина, Грималова		з двірця „Підзамче“
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинь, Чорткова, Іцкан, Іваня п. Скали, Гусятина	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		11:15	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Потуттор
		2:13	посп. Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		9:23	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів

Льокальні поїзди.

Приходять на головний дворець:

з Брухович від 14/5 вкл. 10/9 6:50, 7:50 рано, 9:55 передполуд. (тільки в неділі і римо-кат. свята), 1:46 попол. (тільки в неділі і р.кат. свята); 3:05, 4:16, 5:00 попол., 7:41, 8:55 вечером.
з Янова 8:18 рано, 1:15, попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.), 4:32 попол., 8:45 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл.) і 9:25 вечером (від 14/5 до 10/9 тільки що неділі і свята).
зі Ширця 10:10 вечер (від 1/6 до 10/9 вкл. в неділі свята).
з Любіня 11:52 в ночі (від 14/5 до 10/9 вкл. що неділі і р.кат. свята).

ЗАМІТКА: Час середно-європейский рижить ся від часу львівського о 36 минут. а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано обведено рамками. — Звичайні білети їзди як і всякі інші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. залізниць, Пасаж Гавсмана ч. 9.

Відходять з головного двірця:

до Брухович від 14/5 до 10/9 вкл. 5:50 рано, 8:30 рано, (тільки що неділі і свята р.кат.); 12:30 по пол. (тільки що неділі і свята р.кат.); 2:10, 3:20 попол., 6:10, 7:30 і 7:55 веч.
до Рави рускої 11:15 в ночі кождої неділі.
до Янова 8:55 рано, 9:15 передпол. (від 1/5 до 30/9 вкл. 1:35 попол. (від 14/5 до 10/9 вкл. в неділі і свята), 3:08 попол. (від 14/5 до 30/9 вкл.) і 5:58 пополудни, до Ширця 1:55 попол. (від 1/6 до 10/9 вкл. в неділі і свята), до Любіня вел. 2:15 попол. (14/5 до 10/9 вкл. в неділі і свята)